

СИСТЕМА ПРОФЕСІЙНОЇ ОРІЄНТАЦІЇ

Саппа Г.-М. М.

*Національний технічний університет
«Харківський політехнічний інститут»,
м. Харків*

Актуальна для будь-якого суспільства система «освіта – професійний вибір – виробництво» у нових українських реаліях ще не склалася. Ринкова економіка не лише створює сприятливі умови для вільних дій кожної людини, але і висуває жорсткі вимоги до індивідів. Це стосується комплексу знань та вмінь обирати свій життєвий шлях, професію, систему професійного навчання. Вирішення проблеми підготовки молодшої людини до усвідомленого професійного вибору стає життєво необхідним. Дослідження системи профорієнтації є актуальним науковим завданням. Розв'язання теоретико-методологічних і практичних питань, пов'язаних з розробкою та провадженням соціальних технологій в галузі профорієнтаційної роботи, мусить сприяти тому, аби плідно функціонувала система «освіта – професійний вибір – виробництво».

На ґрунті системного підходу профорієнтація трактується як система управління, що складається з двох підсистем – керуючої та керованої. Отже, структурно вона має дві взаємозалежні підсистеми: підсистема професійної самовизначеності, яка виступає як стан свідомості особистості (керована підсистема) та підсистема профорієнтації як специфічний вид соціальної діяльності (керуюча підсистема). Професійна свідомість – це система цінностей, переконань, образів, знань, яка розвивається у процесі соціалізації. Зокрема, до професійної свідомості належать переконання у необхідності вибору того чи іншого виду трудової діяльності, в якій особистість бажає себе проявити; ціннісне осмислення існуючих видів професійної діяльності; певного роду знання, які дозволяють аналітично обирати професії та мати власну стратегію оволодіння професійними знаннями, вміннями та навиками. Підсистема профорієнтації як виду діяльності містить певні принципи, завдання, напрями, заходи, методи, технології та впливає на підсистему професійного самовизначення як стану свідомості.

Зазначена система профорієнтації розглядається як у синхронному, так і діахронічному аспектах. Діахронічна структура – це етапи професійного самовизначення, що розгортаються в часі, а синхронна структура виражає основні компоненти професійної свідомості особистості, які на різних стадіях професійного самовизначення мають відмінний зміст. Профорієнтаційна діяльність будується за принципом зворотного зв'язку, роль якого відіграє інформаційно-аналітична складова, яка зорієнтована на вивчення актуального стану об'єкт.